

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Me'or ha-golah

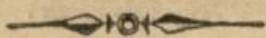
Lehmann, Marcus Lehmann, Marcus

Ṽilna, 650 [1889 oder 1890]

לומגה ז.ט.

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9244

עד הארץ, ועל ידו חשב להמלט ממצודתו ולהציל את
נפשו הנתונה בצרה ובשביה

מז. הגמול.

אחרי אשר כלה רבי גרשם את מלאכת הסלם הורידהו
אֶרְצָה ויצוה לאשתו לעלות עליו על המגדל, וכן עשתה.
ותשב דבורה אצל אישה האהוב בתוך המגדל, וישישו משוש
יחד ויודו ויהללו את שם ה' על אשר גבר חסדו עליהם לאחדם
ולקרבם אחר אשר כמעט לא פללו לראות עוד פנים בפנים והמות
יפריד ביניהם, ותספר דבורה לרבי גרשם את כל אשר נגלה לפניה
מדרכי מעליטטא ומהבגד הגדול אשר בגדה באישה. רבי
גרשם התעצב מאד אל לבו כשמעו את הדברים האלה,
אהה! אמר אל לבו, הזאת היא מעליטטא אשר אהבתי אותה
כנפשי, ואיך עתה מעלה בי קָעַל פי שנים ותסגר את חִיְתִי
בכף משנאי ברשעת לבבה הרע, ומה גם כי מעללי השר
הצעיר מיכאל אשר הוכיחו וערכו לעיניה כי גנב את לבבה
וַיִּהְיֶה בָהּ רֵק לְמַעַן הַשְׁחִית אוֹתִי — גם המה לא הִמְסוּ אֶת
לְבָה וּכְלִיּוֹתֶיהָ לֹא יִסְרוּקָהּ עַל כָּל הָרַעָה אֲשֶׁר עָשָׂתָה עִמִּי.

«אחת דתה להמית!» דבר רבי גרשם בקול דממה דקה.

מה תאמר? שאלה דבורה בנפש נבהלה.

«מות תמות הבוגדה הזאת! ולא רק בעד עונה הגדול
מנשוא צפויה היא אלי מות כי אם לבל תעמוד לשטן לנו
בדרכנו הלאה להמלט מתוך המהפכה, אם הייתי חפשי כי אז
כתבתי לה ספר כריתות וגרשתיה מביתי, אך עתה כְּבִד הַדְּבַר

ממני, ולעזוב אותה בטרם לקחה ממני ספר כריתות יראתי
 פן ימצאני עון, כי היא לא תהדל מלפור דרכיה לרודפי זמה
 אף כי נשואה היא לאיש, ותשית על תועבותיה נוספות,
 ויחולל שם ה' על ידה. מות תמות איפוא כי גמול ידה
 יעשה לה!"

דבורה הרימה קולה ותבך.

אל תבכי" אמר אליה רבי גרשם "ואל תנודי לה, כי אין
 רחמים לבת בליעל כמותה. — ועתה שמעי נא דבורה את
 אשר בלבי לעשות לבעבור הקלם ממקום מאסרי הוה. עד
 הרגע האחרון אשר בו נעזוב את קאנסטאנטינאפעל לנצח,
 אשאר ברד במגדל הוה, כי פה הגני שוקט ובוסח ולא אירא
 דבר, ואף יקירתי תחקרי ותדרשי אם תעזוב אניה בימים
 האלה את קאנסטאנטינאפעל לעבור ארחות ימים ואחת היא
 לנו אם תלך ארצה צרפת, או לאיטליא פניה מועדות, ואז
 תעברי לנו שני מקומות לעבת שם על האניה, ואמרת כי
 שפחתך תארח לחברה אתך, ואחרי כן תאספי את כל כלי
 ביתנו ותביאים אל האניה, ואלי תביאי שמלה ארוכה שמלת
 אשה למען אתחפש בה — כי שער זקנו עוד לא החל לצמוח
 אז, ועוד צעיר לימים היה בימים ההם — ואוכל ללוותך אל
 האניה אשר אעלה עליה גם אני בלילה האחרון, בטרם תעזוב
 האניה את החוף, ואיש לא ידע מזה.

"ומעליטטא?" שאלה דבורה.

"תגידי נא לה בלילה ההוא פרם גמלם לנפשנו כי
 עודני חי במגדל. אף תספרי לה כי מלאכי אלהים יכלכלוני
 לחם ומים, וימלאו את כל משאלות לבי, והגני עליו ושמת
 במקום סתר הלזה. מעליטטא תשתומם ותתפלץ לשמוע מפיך
 דברים כאלה אשר לא יאמינו ואז תלך אחריו אל המגדל
 לראות ולהקבץ לדעת אם האמת אתך."

ותעש דבורה ככל אשר צוה עליה רבי גרשם, ותדרוש
 הישב על החוף ויִדַע לה כי בעוד שלשת ימים תעזוב אניה
 אחת את קאנסטאנטינאפעל ללכת לווענעדויג, ועל כן שכרה לה
 שני מקומות למושב למו, ותבא את כל רכושה אל האניה,
 וכל הרואה לא התפלא על הדבר הזה באמרו: כי בטח תשוב
 האלמנה דבורה אל בית אביה למאינץ.

בין כה וכה ומעליטמא חשבה מחשבות לְיִסֵד לה מצב
 נכון ונאמן לימים הבאים, וזאת היא כל ישעה וחפצה כי
 בראשונה תעזוב צרתה דבורה את קאנסטאנטינאפעל ואז תוכל
 ללכת בשרירות לבה הרע, ולמלאות מאויי נפשה באין מכלים
 דבר, כי אלף שקל כסף נחשבו בעת ההיא לרכוש גדול
 והון עתק.

"מעליטמא" אמרה דבורה אליה בערב האחרון מרם
 נסעה מעיר הבירה, הן אני נוסעת לדרכי ביום המחרת, וערה
 נכרתה ברית שלום בינינו, ונשכח את כל השערוריות והמריבות
 אשר שררו בביתנו, ואת כל התלאה אשר עברה עלינו מאז
 ועד עתה".

"לכי לשלום, דבורה" השיבה מעליטמא, וחיי בטוב,
 בלי תפונה תנשאי שנית לאיש בבואך לעיר מולדתך מאינץ?
 חלילה לי מזאת! כי עוד רבי גרשם חי!
 הִתֵּל תהתלי בי! כי איך יִתְּכֵן כדבר הזה?"
 "מלאכי אלהים יכלכלוהו לשובע נפשו, כמעשה העורבים
 בהביאם לאליהו הנביא לחם ובשר עת התחבא מפני אחאב
 מלך ישראל".

ובכל זאת האם תחפצי לנסוע מזה?
 "כן צוה אישי עלי, בקרב הימים יבוא גם הוא אחרי
 לאשכנז".

"ואיפוא דברת עם רבי גרשם?"

בתוך המגדל.

"היש לאל יד איש להגיע אליו?"

כבר הייתי אצלו פעמים רבות"

מעליטטא השתוממה מאד למשמע אוניה ותאמר : לא

אוכל להאמין לדבריך , אין זאת כי אם תהתלי בי .

"היש את נפשך להיכח כי אמת דברתי?"

"חי אני כי מאד תכסוף נפשי!"

"אם כן בואי נא אחרי!"

כאשר הגיעו שתיהן אל המגדל מצאו את סלם-החבלים

מוֹרֵד ארצה , כי כבר הִפּה רבי גרשם להן .

ותעל דבורה על הסלם ותאמר למעליטטא כי תעשה

גם היא כמות .

ותמאן מעליטטא בראשונה כי פחדה לנפשה , אך יען

כי נפשה אותה מאד לראות בעיניה את הפליאה הנשגבה הזאת

כי רבי גרשם עודנו חי , עלתה גם היא לאט לאט על מעלות

הסלם , ותבוא אחרי דבורה אל תוך המגדל .

פה מצאה את רבי גרשם עומד חי לפניה , ותאבה לגשת

אליו אך כרגע נסוגה אחור , כי עיני רבי גרשם המורות

חרון אף וכעס ופניו המלאים חמה וועם הפילו עליה אימתה

ופחד , ותירא מגשת אליו .

"מעליטטא" אמר רבי גרשם , מי גלה לאויבי ומבקשי

נפשי איך ישקל כסא הקיסר?"

מעליטטא נבעתה ונבהלה מאד . "לא ידעתי!" ענתה

בלשון עלגים .

הגם את מיכאל הפאפלאגאני לא תכירי ולא תדעי?"

שאל רבי גרשם בועם .

פני מעליטטא כמות חֲרוֹר , ברכיה כשלו , שניה

השתקשקו , אך כרגע אמצה את לבבה ותאמר :

לא

(טאוד"ג)

לא ידעתי את האיש ואת שיחור.

מי זה" הוסיפה מעליטטא לדבר בקול בוכים. מי הוא זה אשר הוציא דבתו רעה עלי ויטפול עלי שקר ומרמה לא ידעתי שחרה!

רב לך להוריד דמעותיך, דמעות שוא" אמר רבי גרשם "עתה לא תסיפי עוד להוליכני שולל ולהתעות אותי בשוא להאמין ולבטוח באמון רוחך עוד, כאשר הסכלתי עשה עד כה; מעליטטא, תני איפוא תודה כי חטאת, והנחמי על עונך ותועבותיך למען ישוב וירחפך דין האמת ושופט צדק!"

"דין האמת ושופט צדק? גרשם מה בלבך לעשות לי?"
"מות תמותי!"

"האתה תמיתני?" שאלה מעליטטא בחרדה.

"ידי לא תהיה בך, אבל אני ודבורה נעזוב את המגדל ואת תשארי ותסגרי פה, ותמותי תחתך ברעב, וגמולך ישוב לך בראשך כאשר זממת לעשות לי."

כשמוע מעליטטא האמללה את דברי רבי גרשם נפלה לרגליו על הארץ, ותחבק את ברכיו ותבך בכי גדול.

"אהה, רחם נא עלי קראה מעליטטא "רחם נא! כי לא חטאתי! לבי טהור מכל דופי ונפשי לא תדע עון ופשע!"

"הגם עתה יערב עוד לבך לכחש בערמה את חטאתך? הן הסרים יאהאן הגיד לי בעמדי לפני השופטים כי אשתי גלתה את סודי הכמוס לבן אחותי."

מעליטטא קמה מכרוע על ברכיה ותאמר בחפזה: האין לך עוד אשה בלעדי? ומי יאמר כי אני גליתי את סודך?"
"פתייה!" נתן עליה רבי גרשם בקולו. העוד לא תדעי בושח לטפול שקר ולשית חטאת גם על דבורה הישרה?

רעתך

(פאוחיג)

רעתך זאת גדולה היא מכל הטאותיך ותועבותיך אשר עשית
 עד כה! כי איך תוכל דבורה לגלות סודי לאחר את אשר
 לא ידעה גם היא? כי רק לפניך — אשר בדברי הרמיתך
 ובחלקת לשונך המלמשת כתער הכיתיני בסגורים — גליתי
 את כל תעלומות לבי, וגם מיכאל הזונה אתריך מלא פיו שחוק
 עלי בבית המשפט ויאמר: אשתך — אשתי!

ומי הגיד לך כי לא רמו בדבריו על דבורה?

„שוא ותפל תדברי ומצה אשה זונה לך באמך אלי
 כזאת, כי עוד הוסיף מיכאל לאמר: אני ידעתי את רעיתך
 בטרם לקחת אותה לך לאשה. אמנם רב לי להג הרבה,
 חמאת חמאת מות גלוי לעינים כשמש בצהרים, ועתה מספר
 ימיך חצו; פה לפניך עוד מאכל ומשקה, תני אל לבך
 בימי חיך האחרונים האלה לשוב אל ה' ולהנחם על עונותיך
 למען יהי מותך כפרה עליהם ותזכי עוד לחיי הנצח. — ועתה
 דבורה מהרי נא ועזבי את המגדל ורדי אחרי מעל שלפי הסלם
 הנועד לנו.“

רבי קראה דבורה ורגשי חמלה וחנינה התעוררו בלבה,
 סלח נא לה ושא את עון חמאתה!

זאת לא אוכלי ענה רבי גרשם „כי מה אעשה עם
 מעליטטא כעת? הן המעל אשר מעלה בי, כקיר מבדיל ביני
 ובינה ואנכי לא אישה והיא לא אשתי עוד.“

תשלח לה ספר כריתות מארץ מושבנו אשר נבוא שמה!

ומי לידנו יתקע כי לא תגלה עוד בלילה הזה את

סודנו, ותחשך אותנו מהמלט ממקום תנים הלזה?

זאת לא תעשה, אנא סלח נא לה למעני!

לב רבי גרשם נד הנה והנה כנוד קנה בים, ולא יכל

לשית עצות בנפשו; אולם באחרונה רגשות לבו הטוב ונפשו

העדינה המו לה , ויחמול על מעליטטא ויסלח לה על עון
 פשעה כדברי דבורה . אך בעוד נדברו רבי גרשם יחד עם
 דבורה התעשתה מעליטטא ותקדם ותמהר לעלות על המעלות
 אשר בפנים המגדל טרם הגיעו לבוא , ובהגיעה על המעלה
 העליונה קראה בקול גדול : "האח ! הנני חפשיית , הפח נשבר
 ואנכי נמלטתי , אבל אתם לא תמלטו עוד מזה ! פה תפורנה
 עצמותיכם לפי שאול" .

"אהה" קרא רבי גרשם בתרדה . עתה יש לאל
 ידה לרדת מעל המגדל ולהסיר את סלם החבלים מאת החומה,
 ולקרוא הנה מרחוק גם את אנשי המשמר הסובבים בלילות !"
 מעליטטא הגיעה בחפזה למרום קיר המגדל , ותמשש
 בידיה אחרי סלם החבלים אף מצאתהו , ויהי כי בקשה לרדת
 מאת מעלות הסלם , והנה שמעה מאחריה את קול מצעדי
 רבי גרשם אשר מהר לעלות ולרדוף אחריה כעופר האילים ,
 ותפלה ותחפו מאד , ובמרוצתה מעדו רגליה ממעלות הסלם ,
 ותפול מאת המגדל הגבוה ארצה . אזני רבי גרשם ודבורה
 הקשיבו פתאם קול אנקה איזמה ואנחות נוראות חודרות כליות
 ולב , אך כרגע קמה סערת הקול לדטמה , ואין קול ואין קשב ,
 ואחרי אשר הגיעו שניהם למרום המגדל , לחץ רבי גרשם
 את כפות המנעול ונג הברזל כסה את המגדל , אז ירדו
 משלפי הסלם ארצה , ואחרי כן הסירוהו מקיר החומה למען
 קחתו אתם .

ומה נורא ואיום היה המחזה הנראה לעיניהם ברדתם
 על הארץ ! פה שכנה מעליטטא וגלגלתה רצוצה ומנפצת
 לרסיסים ורוח חיים אין בקרבה עוד , כי היא נפלה על אבן
 גדולה המונחת על הארץ ותרץ את גלגלתה ותנפץ ראשה
 לגזרים ותמת כרגע .

מפי דבורה התפרצה צעקה גדולה ומרה כראותה א

נבלת ההרוגה המתגוללת בדמה לאור הירח אשר האיר באור
 פֶּהָה , וגם רבי גרשם לא יכול להתאפק ולהבליג עלי יגוט
 ואגלי דמעה התגלגלו על לחייו ויאנק דום . פה תנוח האשה
 הִפּה אשר אהב אותה אהבה בלי מצרים , ואשר הביאה
 עליו את כל הרעה הנוראה הזאת !

קללת מיכאל עוגבה לזנונים השיגה אותה ! קראה
 דבורה בדאבון נפש .

גם קללתה תרדוף ותשיג את עוגבה הבליעלי אמר
 רבי גרשם , יהי מותה כפרה על פשעיה , ויהי רצון מלפני
 ה' כי יטהר את נשמתה ויסלח לכל עונה !

אז הפר רבי גרשם אדמת עפר ויכסה בה את גוית
 המתה .

לכי בשלום ! אמר רבי גרשם אחרי כמותו את
 מעליטטא בעפר ואז הליט את גופו בשמלת אשה אשר
 הביאה דבורה בעדו , וימהרו ללכת אל החוף , ובישע אלקים
 השיגו את האניה אשר תשים לדרך פעמיה בעוד שעות אחדות .

בקאנסטאנטנאפעל לא נפקדה מעליטטא ולא עלה על
 לב איש לבקשה , כי כלם האמינו כי בלי תפונה ארחה
 לחברה את דבורה לארץ המערב אחרי אשר רבי גרשם מת
 ברעב וכפן בתוך המגדל .

י.ז.

אחרית דבר

אָמְרוּ צְדִיק כִּי־טוֹב כִּי־דַפְרֵי מַעַלְלֵיהֶם יֵאָכְלוּ
 אִי לִרְשָׁע רַע כִּי־גִמּוּל יִדּוּ יַעֲשֶׂה לוֹ (יִשְׁעִי ג)

חַבּוּא הַאֲנִיָּה אֲשֶׁר נִשְׂאָה אֶת רַבִּי גֵרְשָׁם וְאֶשְׁתּוֹ דְבוּרָה ,
 (מֵאוֹה"ג) שְׁלוֹם